

קונטרס

מכתב

הזרחה

המיוחס

נכתב ע"י ת"ח חשוב ובעל השקפה בהירה שליט"א

ונשתבח מאוד ע"י

גדולי ומאורי הדור שליט"א

נדפס מחדש לזכות את הרבים

ע"י מכון

נדפס מחדש בחודש אייר תשפ"ג לפ"ק ע"י
מכון מצא טוב

זיך איינצושרייבן פאר די חודש'ליכע 'מצא טוב' אימעלס:
info@mutzotov.org

זהירות!

היות שמכתב זה מיועד רק לנשואים בלבד,
ע"כ נא לשומרו במקום מוצנע ומשומר.

- מכתב א' -

אגרת לחתן

בס"ד, לכבוד יקירי נ"י.

הפועל בתכלית השלימות.

אחדשה"ט באה"ר, הנה עברו רק איזה שעות מאז קראת אלי וראיתי שאתה נמצא במצב של פיזור הנפש, והיות שלא הי' באפשריות לדבר אז בפרטיות החלטתי לכתוב לך איזה שורות.

הנה אתה עומד עכשיו בימי שמחה של עת אפריון ושמחת לבבך למז"ט ובשמו"מ שהמה זמנים גדולים בעבורך, ומאד נחוץ שיהי' לך בהם הרחבת הדעת ומנוחת הנפש, כדי שתוכל להתכונן לקראת החיים החדשים שהוא שלימות האדם עלי אדמות.

אמנם הבנתי מדברך שאחר שלמדת חיובי התוה"ק מה הי' דורש מאתנו בחיי הנישואין נכנסת למצב של בלבול הדעת ופיזור הנפש, וע"כ חשבתי שמוטל עלי האחריות להשכילך בינה ולהעמידך על האמת.

ובאמת יתכן לומר שאולי אין להעלות דברים כאלו בכתב, כדי שלא יגיעו לידי מי שהדברים אינם נוגעים לו, אבל מכיון שאין באפשריותי לדבר אתך פנים אל פנים בשום אופן, והדברים מוכרחים להגיע אליך כדי שתדע מה שלפניך, החלטתי לכתוב לך, ובודאי תשתדל בכל אופן שלא יתפרסמו.

וחוץ מזה והוא העיקר, שמאחר שנודעת שתצטרך לעורר אצלו כוחות והרגשים הללו שעד עכשיו התרחקת ונשמרת מהם בכל כוחותיך, הרי פשוט שזה גורם אצל האדם בלבול הדעת נורא, ובהשקפה ראשונה נראין לו הדברים כסתירה מוחלטת לכל יסוד הרגשתו ביראת שמים, ודין גרמא לפיזור הנפש נורא ועצום.

אבל האמת הוא שהתוה"ק דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום, ואין כאן שום סתירה לכל מה שלמדו אתך עד היום, ולכל מה שהשתדלת בכל כוחותיך לשמור את כל צעדיך בקדושה וטהרה במשך ימי הנערות והבחורות, ורק החסרון ידיעה בהיקף הבנת הענינים גורם אצלך הבלבול הדעת.

וע"כ אלמדך בינה להאיר עיניך שתבין מה שלפניך, הן בהבנת שורש הדברים מהו השתלשלות הסיבה הגורמת שיתקבל אצלך כאילו הוא סתירה, והן אמיתת הענין להבין שאינו סתירה כלל ועיקר, ואתה עתה הט אונך כאפרכסת, ואבקש לקרוא הדברים במתינות כדי שיקלטו במוחך בהבנה הנכונה.

*

הנה נהגו אצל יראי ה' בכל הדורות שמתחילת ימי הילדות משרישים בקרב הנער החיוב להשמור בזהירות יתירה בעניני קדושה, וכפי דעתו מלמדים אותו באזהרות שונות וכו', וכן ככל שיגדיל מעוררים אותו מוזמן לזמן בענין זה, עד שאצל כל בחור יר"ש מושרש בקרבו במשך כל שנות נערותו ובחורותו חיוב השמירה בעניני קדושה.

*

הנה עצם הדבר שאתה נמצא כרגע במצב של פיזור הנפש, אין זה פלא כלל ועיקר, כי הלא כל מה שלמדו אתך בחיובי חיי הנישואין המה אצלך דברים חדשים, שאין לך שום ידיעה ורגילות במציאות הענינים, וע"כ מובן שזה גורם קצת פחד לקראת העתיד החדש, שתוכל להוציא הדברים מכח אל

והנה תכלית השמירה האמיתית על הכוחות האלו הוא, כיון שהמה מיוחדים ומיוחדים לצורך נשגב ונעלה, ולכן צריכים לשומרם בשמירה מעולה ובחשיבות יתירה כדי שלא ימעלו בה מעל לגרוע מגודל ערכה הנכבדה – ודבר זה יבואר בהמשך הדברים להלן.

*

אמנם מכיון שהשמירה בענינים אלו מושרש בקרב הילד עוד בטרם בא לכלל דעת, ואף בשנים הבאים כשדעתו מתבגר בשאר הענינים, אבל בענין זה הוא נשאר רק בהשרשה שקיבל בילדותו כיון שאי אפשר לגלות עדיין אזנו על תכליתו האמיתית של שמירה זו, ולכן זה מוליד אצל האדם הרגשה שנמצא אצלו כוחות כאלו המרוחקים בתכלית הריחוק מצד הקדושה, והוא צריך ללחום ולהתגבר על הכוחות הללו המתועבים בעצם בתכלית התיעוב.

ובפרט בימי הבחורות כאשר מתעוררים אצלו נסיונות שונות בענינים הללו, הרי רגשי מלחמה עם הנסיונות גורם לקבוע אצלו ההרגשה כאילו עומד בקשרי מלחמה עם שונא ואויב הנמצא בתוך עצמו וגופו שמוטל עליו ללחום עמו כל ימי חייו, וחושב על עצמו כדוגמת מי ששומר רוצח בבית האסורים שלא יצא משם לעולם כדי שלא יחריב ח"ו.

והנה מובן מאד שאחר שמתרגלים למהלך מחשבה כזו במשך כמה שנים, הרי כאשר מגיע החתן נ"י לקראת יום חתונתו ולומדים עמו חיובי התוה"ק בקיום מצות עונה, ונדע לו שבחיי הנישואין יצטרך לעורר אצלו כוחות והרגשים הללו שעד עכשיו התרחק ושמר את עצמו מהם בכל כוחותיו, הרי פשוט שזה נראה לו כסתירה מוחלטת לכל יסוד הרגשתו ביראת שמים, והוא מרגיש כאילו אומרים לו לעשות שלום עם הרוצח שבקרבו, ועי"ז מתבלבל דעתו באופן נורא מאד והולך ומגשש כעוור באפילה עד שאינו יודע מה לקרב ומה לרחק.

*

והתוצאה מבלבול הדעת הלזו אינו מתאחר לבא, אמנם הוא מתחלק לשני פנים, ישנם כאלו שעל ידי הרגשת הסתירה

הלזו, מתקרר אצלם כל הרגשת שמירתם בעניני קדושה, ומחליטים שהותרה הרצועה ח"ו, והולכים ומתרחקים בעו"ה מכל גבולי השמירה שהורגלו בהם מאז, - אשר מובן שדרך זה הוא מר ממות ואחריתו שאול ואבדון ל"ע, ואף שתחילתם באונס, אבל כך הוא דרכו של יצה"ר היום אומר לו וכו' עד שמוצא א"ע בעמקי שאול תחתיה רחמנא ליצלן.

ולעומת זה ישנם כאלו שדעתם חזקה עליהם ביר"ש ונשארים בהרגשת שמירתם כמו בשנות בחרותם, אמנם מכיון שאינם יודעים האיך לכלכל הסתירה הנוראה הלזו, על כן נעשה אצלם כל ענין חיובי חיי הנישואין וקיום מצות עונה למושא כבידה, ונמצאים תמיד בתוך מלחמה פנימית שממורר להם כל ימי חייהם.

וכמוכן שגם דרך זו אינה נכונה, כי אי אפשר לומר שהשי"ת צונו על קיום מצוה אשר יגרום לאדם פיזור הנפש תמיד לומר חייו, כי התוה"ק דרכיה דרכי נועם וצריכים לקיים מצות ה' בשמחה וטוב לב - וא"כ לא זו הדרך ישכון אור.

*

אבל האמת לאמיתו הוא, שמה שמרגישים שחיובי חיי הנישואין המה סתירה לכל מה שלמדו אתו בימי בחרותו, ולכל מה שהשתדל בשמירתו בקדושה ובטהרה, כל זה נמשך רק מחסרון ידיעה באמיתת ענין זו, וכשמתברר לאדם בהירות הדבר נעשה העכוב למישור והכל על מקומו יבא בשלום בעזרה שי"ת י - וע"כ הט אונך ושמוע:

הנביא ישעיה אומר (ישעיה מג ז) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, ואמרז"ל (אבות פ"ו) כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא ברא אלא לכבודו, והכוונה שכל דבר נברא שיהיה בה תועלת ותכלית למען רצונו ית"ש.

והנה כוחות והרגשים הללו הנמצאים בכל אדם, ג"כ נברא לכבודו ית"ש בתכלית נשגב ונורא, כי על ידיהם האדם משתתף עם בוראו לברוא בהם דורות ולקיים העולם, ורק על ידי התעוררות הכוחות וההרגשים הללו יש האפשריות לאדם לקיים מצות בוראו במצות עשה של פרו ורבו וכו', וכאשר האדם משתמש בהם לצורך התכלית הגדול הלזו, הרי אז מגיעים כוחות הללו לתכלית בריאתם.

ואמנם כוחות הללו יש להם יתרון עצום וחשיבות גדול יותר משאר כוחות הגוף, עד שהמלך שלמה החכם מכל אדם (קהלת יב ו) כאשר הוא מדבר בדרך משל מכל איברי האדם, ולכולם בשם יקרא, הוא ממשיל את מקור כוחות הללו בחשיבות עליונה וקורא בשם 'גולת הזהב' [ראה ברש"י שם], וכן רבינו הנשר הגדול הרמב"ם ז"ל (הלכות דעות פ"ד הי"ט) מגלה לנו על זה כי: 'היא כח הגוף וחיו ומאור העינים'.

ולך ראה מה שכתב רבינו הרמב"ן ז"ל בספרו דעת הקדושה על עצם מהות מצוה זו, וז"ל: דע כי החיבור הוא ענין קדוש ונקי כשיהי' הדבר כפי מה שראוי ובזמן הראוי ובכוונה הראויה, ואל' יחשוב אדם כי בחיבור הראוי יש גנאי וכיעור ח"ו וכו', כי החיבור נקרא ידיעה, ולא לחנם נקרא כך וכו' ואלו לא היה הדבר קדושה גדולה לא היו קורין להחיבור ידיעה וכו' עיי"ש בארוכה נועם לשון קדשו.

וגם מה שאמרו חכמינו ז"ל (סוטה יז). איש ואשה זכו שכינה ביניהם, כתב רבינו היעב"ץ בסידורו (מטת כסף פ"ג אות ב) דזה קאי על זמן קיום מצוה זו, שאז השכינה ביניהם, והדברים נוראים, ומבאר בזה דברי רבינו הרמב"ן ז"ל בשער הקדושה (שם ג) כי החיבור הנעשה כראוי הוא קדוש ונקי, שאם היה בחיבור הראוי גנאי איך היו כוללים בו להשי"ת, אלא ודאי כשיהיה החיבור לש"ש וכפי הראוי, אין פעולה קדושה למעלה ממנו.

וכן מצאנו בדברי רבותינו נ"ע שכל כוחי הגוף המתעוררים לקיום מצוה זו יש בהם יתרון עצום, הלא תראה מה שגילו לנו חכמינו שאי אפשר לעורר כח גברא הנצרך למצוה זו אלא ע"י הדעת שהוא הכח המובחר שיש באדם, וזהו שאמרו (יבמות נג): אין קישוי אלא לדעת, וענין פלא איתא בספר גבעת שאול להגה"ק רבי שאול בראך מקאשוי זי"ע (אות יז) וזל"ק: וראה פלא שטבע האבר להתקטן או להתגדל וכו' כן תכונת ארץ ישראל וכו' שמתרחבת ומתקצרת לפי ערך קדושת היושבים בה וכו' עיי"ש שמבאר דכמו בארץ ישראל אמרו ז"ל ארץ צבי כתיב בה דבזמן שישבו ישראל עליה בכח הקדושה היתה מתרחבת ומתגדל, כן הוא הדוגמא בזה והבן, והרי לנו שכל הענינים הללו שורשם גדול וקדוש.

וכמו כן בענין התעוררות אש התשוקה, ראה נא מה דאיתא

בזוה"ק (רע"מ פ' צו) שהוא אש קודש דוגמת עצי המערכה שעל גבי המזבח, וזל"ק [בהעתק ללשון הקודש]: אשרי הוא מי שמקרב וכו' ומתחממים באשים קדושים של איש ואשה, שהם אש עולה ויורד, אש קודש של עצי המערכה, שהאברים הקדושים הם עצי הקודש, ואש של גבוה יורד שהוא קודש קדשים, ומפני שני אשים אלו אמר הנביא (ישעיה כד) באורם כבדו ה' שהם אשי השכינה וכו' עיי"ש.

וגם בענין החיבוק ונישוק המשתמש כהכנה למצוה זו, הכל ממקום קדוש יהלכון ובתכלית נשגב למען קיום המצוה בשלימות, וראה נא בדברי רבינו רש"י ז"ל (שיר השירים א ב) עה"פ ישקני מנשיקות פיהו וגו' שכותב שם להמשיל מדריגתן של ישראל במתן תורה לענין זה, וזה לשון קדשו: זה השיר אומרת בפיה בגלותה ובאלמנותה וכו' אך אני מתאוה ושוקקת להיות נוהג עמי כמנהג הראשון כחתן אל כלה, פה אל פה, עיי"ש, ועוד זאת כתב על זה רבינו מהרצ"א מדינוב זי"ע בספרו הקדוש דרך פקודיך להסביר הענין עפ"י דרכו (מ"ע א אות יב) וזל"ק בתו"ד: ע"כ אצל כל נשמה מתהווה ג"כ מלאכים מנשיקין שהם קודם להזיווג, והנה יש מלאכים וכו' מבחינת נשיקין דידיה ודידה וכו' המלאך הג' הוא מסוד החיבוק או מכללות הנשיקין וכו' עיי"ש בארוכה בדברי קדשו, והרי לנו מפורש יוצא גודל החשיבות ויתרון ערך שיש בכל כוחות הללו שמשמשין בהם בעת קיום מצוה זו בכלליות ובפרטיות.

*

ומעתה, הנה מובן שכוחות נשגבים הללו אשר כל כך גדול כח פעולתם שבהם משתתף האדם עם בוראו ית"ש לקיום העולם והמשך הדורות, וכולם כאחד רומזים על ענינים נשגבים בגבהי מרומים, הרי בודאי שהמה זקוקים לשמירה יתירה ומעולה, ואין לנו רשות להשתמש בהם אלא למען התכלית הגדולה הזו אשר למענה נבראו, כי דוקא לפי גודל סגולתה ויקרת ערכה כן לעומת זה יוגדל חומר הדבר להשתמש בהם שלא במקומם ושלא בזמנם ח"ו, וזהו כדוגמת השמירה המעולה ששומרים אוצר גדול וסגולת מלכים בתכלית השמירה, כדי שלא תפול ח"ו בידי זרים, ותשאר בשלימותה להיות מוכן לעת הנרצה לבעל האוצר, שיוכל

להשתמש עמה בבוא העת.

המתאימים לעשות בהם רצונו ית"ש.

וגם תבין שקיום מצוה זו בשלימות אינו שום סתירה לרגשי יראת שמים שבלבך מימים ימימה, כי אדרבה זהו רצונו של ית"ש שישתמשו בכוחות אלו לקיום מצוה זו, ולשם זה נבראו בתוך האדם, וכאשר האדם מוציא מכח אל הפועל כוחות הללו שיש בקרבו בעת קיום המצוה, זוכה להביאם לתכלית בריאתם ושמוחים בצאתם לעשות רצון קונם.

ולעומת זה מובן בפשטות שקיום מצוה זו אינו סותר כלל חיובי השמירה בכלליות, כי גם עתה כמו עד עכשיו מוטל עליך חובת השמירה לא לעורר כוחות הללו ח"ו שלא בעת הצורך של קיום המצוה, ואדרבה, דוקא עכשיו כשאתה יודע ומבין ביותר גודל יקרת ערך כוחות הללו שהמה אוצר המלך, הרי בודאי שצריך להתעורר בקרבך רגשי אחריות כפולים ומכופלים לא למעול מעל בזה ח"ו, ולהוסיף גדרים וסייגים בשמירה מעולה, וזה פשוט.

*

והנה הרבה יותר ממה שכתוב כאן יש לעורר עוד בכמה ענינים גדולים הנוגעים בהיקף קיום מצוה זו, אבל לעת עתה די לך במה שכתבתי, ואי"ה עוד חזון למועד, והשי"ת יעזור לך שתוכל ליכנס לחיים החדשים בהרחבת הדעת ומנוחת הנפש, ויעמוד לימינך שתצליח בכל מעשיך לעשות רצונו ית"ש ולהעמיד בית נאמן על תילה בנויה מתוך נחת וסייעתא דשמיא מרובה, ולהעמיד דורות ישרים ונאמנים לשם ולתפארת ולתהילה, אשתך כגפן פוריה בירכתי ביתך בניך כשתילי זיתים סביב לשלחנך, ואך טוב וחסד ירדופוך כל ימי חיך מעתה ועד עולם אנס"ו.

ידידך המאחל לך כט"ס

(-)

ואכן מה שמתחילים כבר מגיל הילדות והקטנות להשריש בלב הבנים להשמור בזה בכל אופני הזהירות – הוא באמת לתכלית זה, כי מי שמתרשל בשמירתם ומשתמש בהם ח"ו שלא במקום תכליתם, הרי זה דומה למועל במרגליות המיועד לכתר המלך ומשתמש בה בשימוש של בזיון במקום אשפה ר"ל.

אך כיון שאי אפשר לגלות אוזן הילדים והבחורים על אמינות תכלית השמירה, כמובן, כי עצם הידיעה בזה מתנגד לרגשי השמירה וכמובן, וע"כ משרישים בלבבותם רק הענין בכלליות מה שחכמים הגידו הלא בספרתם גודל הפגם הנורא הנעשה עי"ז רחמנא ליצלן, והאריכו בגודל החיוב להזהר ולהשמור בענינים אלו, ולכן דין גרמא שנעשה הענין מושרש בלבם כאילו הוא ענין מתועב בעצם ח"ו, אבל האמת לא כן הוא וכאמור, כי אדרבא עצם תכלית השמירה הוא מה שהאדם צריך לשמור אוצר המלך הנמצא בתוך כוחותיו, וצריך לשמור אותם שלא להשתמש עמהם לריק ח"ו, אלא להמתין עד שמוגיע הזמן הנרצה בחיי הנישואין, שלצורך זה נבראו שיוכלו אז להשתמש עמהם בשמחה דקדושה, וזהו תכליתם האמיתית.

*

ומעתה אהובי נ"י תבין ותשכיל היטב, כי כאשר הגעת כעת בזה השי"ת לזמן הנשגב של שלימות האדם בחיי הנישואין, אין כאן ירידה ח"ו בשום פרט, כי עכשיו רק הגיע העת לבעל האוצר להשתמש עם אוצרו, להוציא על ידיהם מכח אל הפועל רצון העליון בקיום מצותיו ית"ש, וע"כ אין שום סיבה להתבלבל בפיזור הנפש, ואדרבה, אתה צריך לעורר אצלך שמחה של מצוה להשתמש עם הכוחות הללו לקיים מצות השי"ת, ולהודות להשי"ת שהשריש בקרבך כוחות

- מכתב ב' -

חובת גברא

שאינו שייך לו עדיין, אמנם נתגבר אצלי הרגשת החיוב יותר מהרגשת החשש, וע"כ אכתוב כפי הנצרך, ותן לחכם ויחכם עוד.

א

הנה אנחנו עם בני ישראל עמדתנו בהר סיני, והשי"ת צוה לנו מצותיו, שעלינו לקיימם, לעשות העשין ולמנוע מהל"ת, ובכל מצוה שהאדם מקיים הוא מתקדש עי"ז, שזהו סגולת המצות, שע"י עשייתן במו"ע, או מניעת העשיה בל"ת, הרי עי"ז שהוא מקיימן, לפי שכך צונו יוצרינו, והוא עבד המלך ומחויב לקיים מה שצוה עליו, בזה הוא מתקדש בקדושה משמים, וכמו שאנו מברכין במטבע שטבעו חכמים בכל מצוה, אשר קדשנו במצותיו וצונו וכו'.

אחד מהתרי"ג מצות הללו, הוא מצות עונה, הכולל בעצם ב' מצות, יש בה ל"ת של ועונתה לא יגרע, ולדעת הסמ"ק יש בזה ג"כ מצות עשה של ושמח את אשתו, מצות הללו המה ככל מצות התורה"ק שכשמקיים האדם אותם, הוא מתקדש, ע"י קיום מצוה זו.

והנה נבאר בפרטיות מהו גדר מצות עונה לקיימה כראוי בעזרה שי"ת:

מצינו בתורה"ק שאמר השי"ת לחוה (בראשית ג טז) ואל אישך תשוקתך וגו' ועי"ש ברש"י, והיינו שזהו טבע מוטבע באשה שהיא משתוקקת להבעל, וכל יעודה בחיים הוא שיש

בס"ד, לכבוד ידידי היקר וכו' נ"י

הנה ביום אתמול כי יעבור דברתי עמך פא"פ בענין הנהגת אברכים וכו', אבל לא היה הזמן מספיק לדבר באריכות, ואיני יודע מתי יזמן לנו לדבר עוה"פ פא"פ, ע"כ חשבתי להעלות בהירות הדברים עלי גליון, כדי שיתקבלו אצלך היקף הענינים בבהירות הנצרך.

ובאמת יש בענין זה כמה בלבולי הדעות, כי לסיבת מהות הענינים, אין מדברים ממנו בגלוי כלל, וגם בסתר אין מדברים כפי הצורך, ובהמשך התקופה נתבלבל המסורה בזה, וכל אחד בונה כמה לעצמו, ועושים העיקר לטפל והטפל לעיקר, ודין גרמא שאברכים יקרים נבוכים בזה, וכמעט שאין לך בן חורין ממבוכת הנידון, ועל זה הלב דוי כי פרטים נשגבים כאלו אשר תלוי בהם נשמת רוח חיים של הבית הנאמן, ומה מאוד נצרך ההדרכה הנכונה בענין, הרי דוקא בזה שזרר בלבול הדעת עצום, השובר את חוט השדרה של בנין הבית בעו"ה.

וראיתי בספר התולדה להגרי"י קנייבסקי זצ"ל 'הקהילות יעקב' שהתאונן על זה, מה שאין מוסרים לאברכים בהירות הדרך הנכונה שידעו מה שלפניהם, והתבטא על מה שההורים [והמדריכים] מתביישים לדבר בפרטיות בנידון, שבשאר איסורי הדיבור כגון לשה"ר אין מתביישים לדבר, ודבר זה שהוא יסוד הבית, בזה שולט מידת הבושה, ומי שיודע כמה קלקולים נצמחים בזה, ברוחניות ובגשמיות, עומד מרעיד על המצב הנזנח בפרט זה.

והנה הרבה חשבתי, אם אכתוב בנידון זה, כי יש מקום לדון, אם להעלותו על הגליון, שלא יצמח מזה חורבא, שיגיע ליד מי

לה בעל הרוצה בה, ואשר היא מוצאת חן בעיניו.

וכך שנו רז"ל (כתובות עה). דאמר ר"ל טב למיתב טן דו וכו' [ברש"י: משל הדיוט הוא, שהנשים אומרת טוב לשבת גוף שנים וכו'] אבי אמר דשומשנא גברא [רש"י: משל הדיוט הוא מי שבעלה קטן כנמלה] כורסיה בי חראתא רמיא [רש"י: כסאה בין השרות בנות חורין מושיבה כלומר גם לי בעל כמכוס], רב פפא אמר דנפסא גברא [רש"י: מנפס צמר ואומנות מאוסה היא] תיקריה בסיפי בבא ותיתיב [רש"י: אינה בושא לקרותו על מפתן הבית לישב שם אצלו בפני הכל].

ולחבין קצת מרגשי האשה בזה יתברר לנו ג"כ ממה שאמרו רז"ל (עירובין סג:) הישן בקילעא שאיש ואשתו ישנים שם, עליו הכתוב אומר נשי עמי תגרשון מבית תענוגיהם, ואמרו שם דזהו אפילו כשהוא נדה, ואסורה עליו, וכתב על זה בערוך השולחן (סימן ר"מ ג) וז"ל: כי יש לה תענוג כשהיא בחדר אחד עם בעלה ומדברת ושואלת ממנו כל מה שתצצה עי"ש.

וכן הוא לשון מרן החזו"א במכתב: ושמח את אשתו, חובה כיצד משמחה? טבע שלה להתענג על חינה בעיניו, ואילו עיניה נשואות וכו'.

ויוצא לנו מזה מה שכתבנו כי זהו טבע האשה להתענג בהרגשה זו שיש לה בעל, וכל דבר המוציא מכח אל הפועל הרגשה זו מתענגת עליה.

*

והנה בדבר האמור שכל פעולה מצד הבעל המוציא הרגשה זו מכח אל הפועל מצדו, כשהוא מראה שהוא פורש כנפיו עליה בחיובי והרגשי בעל אל אשתו, היא אצלה כמוצא שלל רב, ובגדר זה נכנס כמה וכמה פרטים, וכגון כשהבעל דואג את דאגתה, או שהוא מביע לה הנאתו ממעשה ידיה, ובפרט כשמראה שהוא זקוק לה בעיניו, וביתר שאת כשמגלה לה קירבה וחיבה באיזה אופן שהוא, הרי כל הדברים הללו מעוררים אצלה הרגשת תענוג וסיפוק הנפש, כי באמת הלא לכך נוצרה, להיות שותף בחיים ועזר לבעל, ועמקי נימי נפשה נהנים כשהוא מגיעה לתכלית תפקידה בעוה"ז.

אמנם סיפוק הנפש הגדול ביותר אצלה, הוא ע"י קיום

מצות עונה, שבפעולה זו, הקירבות הוא בתכלית השלימות, כי אז היא מרגישה שהבעל הוא כל כולו מסור רק אליה, בלי שיטריד אותו שום ענין אחר, ובאופן המראה ביותר קירבות בעל לאשתו, [ואולי יתכן שלכן נקרא מצוה זו בשם 'עונה' כי הוא מורה על הרגשת האשה, שהבעל מוסר אז כל עונותו רק בעבורה, ולא לשום ענין אחר], ומכיון שזהו המדריגה הגדולה ביותר של הוראת קשר האישות מבעל אליה, ע"כ זה נתן לה הסיפוק הנפש בהרגשה מליאה, ולסיבה זו היא משתוקקת לזה מאד.

ותשוקה זו של האשה אין בזה חסרון כלל, כי זהו הטבע המוטבע בה, ולא מוצאנו בשום מקום שציוותה התורה על האשה לגדור ולרסן תשוקתה, וההיפך מצינו בדברי חכז"ל (גדרים כ:): כל אדם שאשתו תובעתו [ולחלן: דמרציא ארצוי, ברש"י שם: אינה תובעת בפה אלא דמרציא קמיה, מראה לו מתוך דבריה], הויין לו בנים שאפילו בדורו של משה לא היו כמותם, וכן אמרו (פסחים עב:): אמר רבא חייב אדם לשמח אשתו בדבר מצוה, וברש"י שם: לשמח אשתו, אפילו שלא בשעת עונתה, אם רואה שמתאוית לו.

ורצון השי"ת הוא שהבעל ימלא לאשתו תשוקתה הלזו, כי כך גזרה חכמתו שזה מגיע לאשה בצדק וביישר, וע"כ צוה אותנו בתורה"ק באמרו ועונתה לא יגרע, והיינו שלא יגרע ממנה עונה זו, למלאות הרגשתה וסיפוק נפשה, כפי אשר הורו לנו חכז"ל בזמני העונה.

והנה גם בחילוק זמני העונה הללו, שאמרו חכז"ל הספנים וכו' יובן היטב ע"י גדר זה, כי מכיון שמצוה זו בא למלא סיפוק נפשה של האשה, ומכיון שמובן שהשתוקקותה מתעורר אצלה כפי קירבתה אצל בעלה בפועל, בערך הזמן שהוא מצוי בבית והיא רואת אותו וכו' ע"כ אמרה תורה שקיום מצוה עונה תלוי כפי הזמן שהבעל בעיר, ואם הוא נמצא בבית לעתים מזומנים יותר, ואין הוא מוטרד, שאז מובן שנוכחותו ומנוחת נפשו מעורר אצלה בנפש ההרגשה לראות התעוררותו בתשומת לב אליה, ע"כ ציוותה התורה"ק למלא סיפוק נפשה בזה, וכפי שקבעו חכז"ל הזמנים למצוה שזהו הדרך הישרה, מבלי תוספות ומגרעת.

ונמצא לפי"ז שעיקר גדר מצות העונה הוא: חיוב המוטל על

הבעל ליתן לאשתו סיפוק נפשה בתשוקתה אליו.

תשע מידות דאמרו בנדרים (כ: עכ"ל רש"י ז"ל – והדברים נוראים.

ובזה מובן מה שמצינו במס' שבת (קמ:): שהדריך רב חסדא לבנותיו בפרטיות האיך שיעוררו בעליהם להם, עיי"ש וברש"י, כי בלי זה אין מקיימים המצוה, ואדרבה עוד גורם קלקול כנ"ל שהוא מבני תשע מידות.

ותשוקה זו הוא תשוקה של מצוה, וכידוע מזוה"ק (פ' צו) שאש התשוקה הוא בחינת אש המזבח, ומובן שאין בתשוקה זו שום חסרון ואדרבה, כי אי אפשר לקיים המצוה בלי זה, וע"כ יסד הרמב"ן ז"ל בתפילתו [ראה שערי ציון, שער ה'] ולא ימצא באברי ובגופי ובתאותי שום חולשה ושום רפיון ולא אונס ולא הרהור ולא בלבול מחשבה ולא תשישת כוחי כדי לבטלני מלהשלים תאותי עם אשתי, ותהיה תאותי מזומנת לי בכל שארצה בלי שום השמטה וכו'.

ומה שהוא מוכרח דוקא לעורר תשוקתו אליה, יובן היטב על פי דברינו למעלה, כי מכיון שעיקר המצוה הוא הרגשתה בקירוב הבעל, א"כ אם לא יעורר עצמו בתשוקה אליה אזי פשוט שהיא אינה מרגשת מה שהיא צריך להרגיש, כי כמים פנים אל פנים וגו', וע"כ בתשוקת הבעל להפעולה לבדה מבלי תשוקת הלב אליה, לא הגיע לתכלית המצוה, והבן.

ואמנם יש להוסיף כאן מדברי הגה"ק ר"ש מזעליחוב ז"ע, האיך יפלא אדם דרכו בהתעוררות תשוקתו אליה, שתהיה במחשבה רוממה, וזל"ק (נהרי אש מכתב נ'): ישום אל לבו כי כל ההנאות של יופי ועדינות הכל חיות אלקי שנשתלשל אלפי אלפים מדרגות עד עולם הזה הגשמי, והראיה כי בקבר מפני חסרון חיות נפש אלקי הכל נמאס מליגע, גם היופי והחשק הלך לו וכו', גם לידע כי גוף בת ישראל העושה כמה מצות, שומרת שבת קודש ומתענת ביוהכ"פ, וגם בזה הענין עצמו מזדככת בסובלה צער בדיקות וטבילה, ובוה מתקשר לחיות אלקית ששם בגוף טהור הזה ביפיותו ועדינותו וכו' עכ"ל"ק.

ועכ"פ תמצית היוצא מדברינו הוא, שמהות קיום מצוה זו, הוא להשלים אופני העשייה באופן שיהיה לשמחת לבבה, וגם בהרגשת עצמו, יעורר תשוקתו אליה לתכלית קיום המצוה,

ומכיון שזהו עיקר תכלית מצוה זו, למלאות הרגשת סיפוקה שיש לה קשר האישות עם בעל, הרי מובן שעיקר קיום המצוה של הבעל הוא, ליתן לה הרגשה זו מצידו, שהוא רוצה בה באהבה וחיבה וכו', ואז, הרי המעשה בפועל שעושה, הוא אצלה ההוראה הגדולה ביותר להרגשתו הליזה, ומתענגת על זה – וכאשר עורר אצלה הרגשה זו, בזה קיים רצון השי"ת שצונו בתורתו הקדושה לקיים מצות עונה.

ומובן מזה שמכלל הן אתה שומע לאו, שאם הבעל עושה רק המעשה מבלי ליתן לה ההרגשה הנכונה כנ"ל, אז לא קיים המצוה כרצון השי"ת, כי המעשה בעצמה, מבלי נתינת הרגשה זו אליה, אינה ממלא לה עיקר תשוקתה, וא"כ כיצד יקיים בזה מצות עונה? הלא הוא גורע ממנה עיקר גדול הלזו מה שהתורה"ק צוה עליו שלא יגרע.

[ועאכו"כ שכמה טפשאי הללו שאומרים לה או עושים אצלה הרושם שמצד עצמם אינם חפצים בפעולה זו ועושים רק בעדה וכו', ולא ידעו ולא יבינו שבוה הוא עוקר כל ענין המצוה, כי הלא מכיון שמגלה דעת שהוא אינו חפץ בזה, א"כ אין לה מזה שום סיפוק, כי עיקר סיפוקה הוא 'בו', ובוה ש'הוא' רוצה בה, וכאשר חסר הרגשה זו, העיקר חסר, ונמצא שהוא עובר על מה שהתורה"ק חייבתו לא לגרוע ממנה הסיפוק הזה, ואדרבה שיתן לה ההרגשה שהוא רוצה בה ומוצאת חן בעיניו וכו' ובאופן הנרצה לכל אשה כפי טבעה, ועיי"ז הוא מקיים המצוה בשלימות].

*

והנה כדי שיוכל לקיים המצוה, יש הכרח מצד הטבע והמציאות שהוא יעורר אצלו תשוקה לדבר זה, אמנם עיקר המצוה הוא שיעורר תשוקתו דוקא אליה, ורק בזה הוא מקיים המצוה כתיקונו, ואם אינו מעורר תשוקתו אליה, רק מעורר עצמו בתשוקה סתם לקיום מצוה, לא רק שלא קיים המצוה אלא עוד יש בזה קלקול עצום, וכן הוא לשון רש"י במס' נדה (יז.) מתוך שהוא נאנס בשינה אינו מתאוה לה כל כך, ומשמז לקיום מצות עונה בעלמא, או לרצותה, ולבו קץ בה, והוא מבני

ובכל מה שעושה לתכלית זה, הוא מקיים מצות בוראנו אשר קדשנו במצותיו.

ב

והנה עד כאן דברנו מאופן קיום מצות עונה, ועתה נדבר בעזרה שיי"ת מאופן קיום מצוה אחרת מתר"ג מצוות התורה, שיתכן לקיימה ג"כ בעת קיום מצוה קיום זו, והוא מ"ע של והתקדשתם והייתם וגו' קדושים תהיו וגו' וכמשארז"ל קדש עצמך במותר לך, והיינו שפורש עצמו מלהוציא אל הפועל איזה דבר שהוא מתאוה אליה.

ואופן קיום מצוה זו מתחלק לשני ענינים א' בכמות ב' באיכות, ואבאר דבריי:

הנה בזמן קיום מצות עונה מבואר בפוסקים שיש בזה חיובים בזמנים מסויימים שאז מוטל על האדם לקיים מצוה זו, יש בזה זמן של ימים מסויימים ולדוגמא מה שאמרו ז"ל על עונת ת"ח שהוא בליל שבת, וגם יש בזה זמן של התעוררות מסויימת וכגון בליל טבילה, יוצא לדרך, או כשרואה שהוא משתוקקת וכו' כאשר כתבו בזה בש"ס ופוסקים אשר מפיחים אנו חיים.

והנה בזמנים הללו מוטל על הבעל חיוב מצות עונה שאינו בן חורין לנפטר ממנה, ואין הדבר תלוי ברצונו ובדעתו כלל, אלא הוא מתחייב מצד צווי התורה, אשר קדשנו במצותיו וצונו לקיים מצוה זו בזמנים הללו.

אמנם חוץ מזמנים מסויימים הללו, יש עוד מציאות של זמן לקיום מצוה זו, והוא כשהבעל מרגיש לעצמו צורך בדבר להשיע מן ההיתר שלא יתאוה ח"ו לעבירה, וזה אינו תלוי בחיוב התורה כשאר הזמנים, אלא תלוי דוקא ברצון והתעוררות הבעל.

והנה המקיים המצוה בזמן כזה, כתבו הפוסקים שיש בזה ג"כ צד מצוה וקצת שכר בדבר, כמו שהאריך בזה הראב"ד ומובא דבריו בטור [סימן ר"מ], אבל לעומת זה מוטל עליו בזמן כזה, גם החיוב של מצות קדושים תהיו וגו' שישתדל לדחות יצרו ולכבוש אותו, וכאשר מצליח דרכו להשקוט

שאיפתו ולדחות הדבר מרצונו, אז זכה לקיים מצות קדושים תהיו וגו' שהגדיר את עצמו בפרישות.

וזהו מה שזכרנו שיש אופן בקיום מצות קדושים תהיו התלוי בכמות, והיינו שמצד קיום מצות קדושים תהיו הוא משתדל שלא להוסיף בזמני העונה כשהוא רק בתכלית למלאות תשוקת עצמו.

אמנם יש עוד אופן שני של קיום מצוה זו התלוי באיכות קיום מצות עונה, ונוגע בכל פעם כשמקיימים המצוה, אפילו בזמנים המחוייבים מצד צווי התורה, וכדלהלן:

הזכרנו למעלה שמהות קיום מצות עונה, הוא להשלים אופני המעשה באופן שיהיה לשמחת לבבה, וגם לעורר תשוקתו אליה לקיום מצות עונה.

אמנם דא עקא, כי בדרך כלל, כאשר האדם נכנס בגבול התשוקה, כבר הוא נמצא ברשות לבו, ואז יתכן שיוסיף בכמה פרטים שיוצאים כבר מגבול חיובו אליה – היינו מה שנצרך להתעוררותו ולהנאתה – ויתעורר עצמו בפרטים כאלו שאין עיקר כוונתו לעשות לה הנאה מזה, וגם יתכן שאין לה כלל סיפוק מיוחדת מפעולה זו, ורק הבעל בעצמו יש תועלת והנאה מפעולת הללו, [ולדוגמא, יש לציין מה שכבר הזכיר בספר עבודת פנים (מכתב ל"ז) וזל"ק בתוה"ד: מאחז"ל מרעיבו שב"ע, ר"ת ש'זומר ברית עיניו כמאה"כ ברית כרתי לעיני, וזהו ענין קדש עצמך במותר לך וכו' כי הלא אין בזה מצוה וד"ל עכ"ל, והבן שבאמת בענין ההסתכלות אין לה שום הנאה מזה, והנאה זו הוא רק לו ולא לה].

והנה מצד מצות עונה, גם פרטים כאלו מותרים לו, ועי' נדרים (כ:): כל מה שאדם רוצה לעשות וכו' עושה, משל לבשר הבא מבית הטבח וכו', עיי"ש, ולפעמים יש בזה גם גדר של מצלתו מן החטא וכו' ועד שתאכלנו וכו', ויש לציין גם בזה לשון הגה"ק ר"ש מזעליחוב זי"ע וזל"ק (נהרי אש מכתב נ) אולם אחרי כל השמירה, אם מחשבתו חזקה עליו לחלקו אשר נתן לו השי"ת, ישמח כדת של תוה"ק, אבל בכל מיני היתר יש לזכור בושה עונה וצניעות וכו' עיי"ש.

אמנם מצד קיום מצות קדושים תהיו וגו' שלא יהיה ח"ו נבל ברשות התורה, מוטל עליו חובה להתעורר בזה ולהתקדש

אדמו"ר זצוק"ל בודאי הסכימו במתיבתא דרקיע עכ"ל"ק.

*

אמנם בכל אופן שהוא, זה ברור, שבפרטים כאלו, הנצרכים לעורר אצלה הרגשת הקירוב כנ"ל, והנצרכים לעורר אותו אליה כנ"ל – אף שלמעשה גם הוא נהנה מזה – אין הוא בן חורין להפטר ממנה, כי הלא זהו חיובו בקיום מצות עונה, ואי אפשר לבטל מצות עונה, כדי לקיים מצות קדושים תהיו וגו', כי מלך מלכי המלכים הקב"ה צוה אותנו על שניהם יחד, ולא ידחה זה מזה, והחיוב של מצות קדושים תהיו וגו' הוא רק בפרטים כאלו הנוגעים רק אליו, ולא אליה, ונמצא שבעשותו פרטים הללו אין בזה קיום מצות עונה, וע"כ חל עליו החיוב של קדושים תהיו וגו' להתקדש ולהתטהר.

ובזה יובן הלשון 'ואף כשהוא מצוי אצלה לא יכוין להנאתו אלא כאדם שפורע חובו שהוא חייב בעונתה' (ראה טור ר"מ), כי האדם הפורע חוב, הרי המלוה המקבל ממנו הפרעון, הוא מקבל מזה שמגיע לו בשלימות, ורק האדם הנותן אינו נהנה מזה, וכמו כן כאן, כל מה שהוא חייב ליתן לה, היינו כל מה שנוגע להרגשת האשה בהקירוב וכו' זהו הכל עדיין מצד החוב שהוא מחויב לפרוע, ואם אינו נותנו אז לא פרע החוב, ורק מה שאינו נוגע לה אלא לו, בזה לא יכוין להנאתו, והבן.

ויש לציין כאן מדברי הספר עבודת פנים (מכתב לז) שמפרש בזה מאמרם ז"ל קדש עצמך במותר לך, וזה לשונו: וזהו ענין קדש עצמך במותר לך, פי' במה שמותר לך להתקדש וכו' עיי"ש והכוונה, שיקדש עצמו, במה שמותר לו ואפשר לו לקדש עצמו, כי לקדש עצמו בפרטים הנוגעים לה, זה אינו מותר לו, כי הלא הוא מבטל עי"ז קיום מצות עונה, והבן.

*

והנה ישנם כאלו התולים עצמם בדברי מרן החת"ס זי"ע בתשובה (יו"ד קמ"ט) וזל"ק בסוף התשובה: אמרינן כיון שנישאת לבחור רגיל, הוא זה שעתידי להיות פרוש וחסיד וזקני ת"ח כ"ז שמזקינן וכו' ה"ה כל מדריגת מעלת עבודת ה' שמחה הוא לאשתו וכו' ומעולם לא נשתעבד לה עכ"ל"ק, עיי"ש.

ומדברי מרן זי"ע הללו רוצים ללמוד שמותר לת"ח, או מי

ולהטהר, שיהיה לבו ברשות עצמו, וימעיט במה שהוא רק להנאת עצמו, וילחום עם יצרו הפורש רשת לרגליו להפילו בבאר שחת ברוח הבהמי היורדת היא למטה וכו'.

ועל זה אחז"ל (סוכה נב:) מרעיבו שבע משביעו רעב, ושאר המאמרים הנמצאים בדברי חכז"ל ובפרט בספר הזוה"ק שמדברים בגודל מעלת קדושת המצוה, וכן בספרי רבותינו הק' נ"ע אשר האריכו בזה למענייתם כל אחד לדרכו הולך בספריהם הקדושים מלאים זיו ומפיקים נוגה בגודל החיוב לקדש עצמו בשעת קיום מצוה זו.

ומוכן שיתכן בזה מדריגות שונות זה למעלה מזה, כמו שיש מעלות ומדריגות גם בשאר ענינים גשמיים, אשר הצדיקים והחסידים ואנשי מעשה כ"א לפום דרגא דיליה התנהגו כפי מה שהרגישו שהם ראויים לזה, והתנזרו מכל עניני עוה"ז, אבל הבריח התיכון מכל מה שהאריכו חכז"ל והספה"ק בעניני חיובי הקדושה, הרי כוונתם הוא בפרטים כאלו, אשר רוצה להשביע נפש עצמו מן ההיתר, מבלי שום צד מצוה, רק תאות רשות.

וכן מה שכתב המחבר (שו"ע או"ח סימן ר"מ ס"ח) בג' פירושים על מגלה טפח וכו' ומסיים וכולהו פירושי איתנהו וצריך בעל נפש לזהר בהם ע"כ, הנה המתבונן היטב יראה שכל הפרטים הללו נוגעים לפרטי הנאתו, מה שאינו נוגע אליה כלל ועיקר, וכדבר האמור.

ובפרטים הללו, כאשר האדם מתעורר בזה ופורש מתאותו לבו, בזה זכה לקיים צווי האדון בתוה"ק קדושים תהיו וגו' והיינו שיקדש האדם עצמו במותר לו.

*

עוד יש להוסיף פרט נחוץ בענין הקדושה של קיום מצוה זו מדברי רבותינו הקדושים נ"ע, וזל"ק של הרה"ק העטר"צ זי"ע בספרו הק' סור מרע ועשה טוב: שמעתי ממורי [- הרה"ק מלובלין זי"ע] דעיקר קדושת הזיוג הוא קודם הזיוג לדבק במחשבתו לקשר עצמו בבורא ית' ב"ה וב"ש ית"ש יתרומם ויתנשא, כמבואר בספרי קדושה, אבל בשעת הזיוג אי אפשר שלא יהנה וכו' עכ"ל"ק, והרה"ק הבני יששכר מביא הדברים בספרו הק' דרך פקודיך ומסיים שם: כיון שאמר כן כבוד

שרוצה להיות בגדר ת"ח להתנהג בעניני פרישות בעת קיום המצוה וכו' מכח סברא זו שאדעתא דהכי הסכימה מתחילה.

אמנם להמעיין בנדון השאלה מתברר שיש בזה חילוק עצום ביסוד הדבר, דהנה נידון השאלה הוא בת"ח שרצה להחמיר עליו כשהתעורר שאלת חכם, לא לנקוט צד הקולא אלא צד החומרא, וע"ז כתב מרן זי"ע שמכיון שהוא ת"ח רשאי הוא להחמיר עליו, וכל אדם רשאי להיות ת"ח בענין זה, להתנהג בפרישות בעת שהיא בטומאתו, שלא לחשוב הגעת ימי טהרתה רק אליבא דכו"ע, או אפילו למעט זמני עונה בימי טהרתה ברשותה.

אמנם כל זה הוא באופן שלא התחיל במצוה עדיין, ורוצה להחמיר על עצמו כנ"ל או למעט זמני העונה בכלל, דבזה אמרינן שכל אדם רשאי להיות ת"ח בענין זה, דהלא זהו נידון השאלה שם, אבל בעת שהוא כבר מקיים המצוה בפועל, ורוצה לקיימה רק למחצה לשליש ולרביע, מצד שהוא רוצה להתנהג בפרישות, אין הנידון דומה לראיה כלל, כי הלא באופן זה ברור שצד הפרישות פוגע במהות קיום המצוה, וזה לא יתכן כלל, והרי זה דומה למי שאינו רוצה לאכול הכזית מצה, בשביל שהוא מתאוה אל טעם המצה, וע"כ רוצה לשבור תאותו, שברור שאין כאן שום ענין של שבירת התאוה ופרישות מעניני עוה"ז, רק מניעה מקיום מצוה שצוהו השי"ת.

*

ובאמת בדרך כלל, הרבה מהחמירין על עצמן בכמה פרטי הענין, הוא בשביל שמתחילה אחר החתונה, כל עצם הדבר הוא מננו והלאה, לצד רגילת שמירת כל ימי בחרותו, וע"כ כשהוא רואה בספרים עניני פרישות הוא סובר שענינים הללו נוגע לו ומתאים לו כפי מצב עצמו, שהרי הרגשתו מסכים לזה.

אבל בהאמת לאמיתו לא דובים ולא יער, כי הלא כשנוגע לתאות האכילה, אינו מדקדק כ"כ בכל עניני הפרישות שרואים בספה"ק, כי באמת אינו במדרגת הללו כלל, ומה שהרגשתו מסכים להם עכשיו הוא לטעם כי בעצם לא נתפתחו אצלו עדיין ההרגשים הללו, וגם הוא מתבייש ממנה ג"כ בהפעולה, שנדמה לו שהוא עוולה וירידה וכו'.

אולם אח"כ כאשר עובר זמן מה, שמתפתחים אצלו ההרגשים ועוברת קצת הבושה של תקופת ההתחלה,

הרי מוצא עצמו בסבך כי מצד אחד הוא מרגיש שנצרך לו, וכמשאחכו"ל דיינו שמצלת אותנו מן החטא, ומה גם שהרבה נסיונות אורבים לו בחוצות ובשווקים, ואם מוצא סיפוק נפשו בלחם אשר הוא אוכל וד"ל, הרי זה סייעתא גדולה להנצל מהם, ומצד השני נדמה לו שאם יתנהג כפי טבעו וכו' אז הוא משוקע בתאוות רח"ל ואין לו תקומה, כי הלא העמיד עצמו מתחילה במדרגת גבוה של פרישות.

ולך נא ראה מה שכתב ר"ש מוזה"ל י"ע (נהרי אש מכתב נ) וז"ל"ק: מפני שידעתי בבירור שהרבה נפשות נשתקעו בזה נפלו ונשברו נוקשו ונלכדו מן שראו בספרים, וגם מן ששמעו ולא הבינו הענין לאשורו, כי חשבו שבאם אין האדם מישראל נקי כמלאך שוב אין לו תקנה, או אינו שוה כלום, ומזה הרבה נפלו ליאוש ושממון, גם לאיזה מהם, היאוש הולך אותם להלאה לפרוש מן ההיתר ונפלו באיסור ר"ל, צר לי מאד שהחמירו בגוזמאות וגרמו מה שגרמו והשי"ת יודע האמת, עכ"ל"ק.

והאמת הוא שהתוה"ק דרכיה דרכי נועם כפי טבעו של כל אדם, וע"כ צוה אותנו יוצרנו ע"כ יעזוב איש וגו', וחייב אותנו במצוה זו, והמתנהג בדרך התורה בפשטות מבלי התחכמות עצמית, הרי מצוה זו מוסיף לו קדושה על קדושתו ולא להיפך ח"ו.

*

הארכת קצת בהנושא וידעתי שלא יצאתי עדיין ידי חובתי, אמנם תן לחכם ויחכם עוד, כי האמת הוא שצריך בזה הרבה דעת דקדושה וסייעתא דשמיא שלא יכשל, כי ההבחנה בזה הוא דבר דק מאד, וממש כהולך על חודו של חרב, כי מה שמוכרחים לעשות, מזה אין מוצא ומנוס כי הלא זהו המצוה, ומה שאין מוכרחים זה כבר נכנס בחיוב של קדושים תהיו וגו' וכנ"ל, אבל הלא זה כל עבודתנו בעוה"ז בכל הענינים, והשי"ת יעמוד לימין אביון לשמור צעדינו שנוכל לעשות רצונו ולעבדו בבחינת בכל דרכיך דעהו, ואך טוב וחסד ירדופונו כל ימי חייו אמן.

(-)